

**KURATORIUM
OŚWIATY
w Łodzi**

Indywidualny identyfikator uczestnika konkursu

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
Z HISTORII**
organizowany przez Łódzkiego Kuratora Oświaty
dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023

TEST – ETAP SZKOLNY

- Na wypełnienie testu masz **60 min.**
- Arkusz liczy **34 strony** i zawiera **29 zadań**, w tym brudnopis.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój arkusz jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj długopisem bądź piórem, kolorem czarnym lub niebieskim.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- W zadaniach zamkniętych zaznacz prawidłową odpowiedź zgodnie z poleceniem.
- Jeżeli się pomylisz w zadaniach zamkniętych wstawiając znak X, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem X inną odpowiedź.
- Oceniane będą tylko te odpowiedzi, które umieścisz w miejscu do tego przeznaczonym.
- Przy każdym zadaniu podana jest maksymalna liczba punktów możliwa do uzyskania za prawidłową odpowiedź.
- Pracuj samodzielnie. Postaraj się udzielić odpowiedzi na wszystkie pytania.
- Nie używaj korektora. Jeśli pomylisz się w zadaniach otwartych, przekreśl błędną odpowiedź.

Powodzenia

Maksymalna liczba punktów – 100

Liczba uzyskanych punktów –

Imię i nazwisko ucznia:
wypełnia Komisja Konkursowa po zakończeniu sprawdzenia prac

Podpisy członków komisji sprawdzających prace:

1.
(imię i nazwisko) (podpis)

2.
(imię i nazwisko) (podpis)

Zadanie nr 1

Wpisz w odpowiednią rubrykę nazwę kultury, w której powstał obiekt przedstawiony na zdjęciu. Odpowiedzi wybierz spośród podanych poniżej. Jedna propozycja nie pasuje do żadnej ilustracji.

Propozycje: Kultura egipska/Kultura mezopotamska/Kultura żydowska/Kultura grecka/Kultura rzymska

Źródło ilustracji: https://www.polityka.pl/pomocnikhistoryczny	Źródło ilustracji: https://archeologia.com.pl/tag/
A. Kultura	B. Kultura
Źródło ilustracji: https://archeologia.com.pl/	Źródło ilustracji: https://pl.wikipedia.org/wiki/Kariatyda
C. Kultura	D. Kultura

...../4 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 2

A. Przyporządkuj podanych poniżej bogów greckich dziedzinom, jakimi się zajmowali. Wpisz imię boga obok odpowiadającego mu opisu. Jedna z postaci nie pasuje do żadnej z charakterystyk.

Posejdon/Ares/Hades/Apollon/Hefajstos

1.	władca świata podziemnego, królestwa zmarłych	
2.	władca mórz, wywoływał trzęsienia ziemi	
3.	bóg kowali i opiekun rzemiosł	
4.	bóg światła słonecznego, muzyki, wróżb i sztuki	

B. Podaj nazwę dziedziny sztuki, z którą związany jest bóg opisany w poniższym fragmencie mitu.

„Gdy doszedł do wieku męskiego, Hera uznała go za syna Zeusa [...]. Ale i jego napiętnowała obłądem. Ruszył więc w wędrowkę po całym świecie w towarzystwie swego wychowawcy Sylena oraz dzikiej armii satyrów i menad [...]. Udał się drogą morską do Egiptu, dokąd przewiózł winną latorośl, na Faros zaś gościnnie podejmował go król Proteusz. [...] Następnie skierował swe kroki na wschód i udał się do Indii. Po przybyciu nad Eufrat natrafił na opór ze strony króla Damaszku, z którego żywcem zdarł skórę. [...] Do Indii dotarł pokonawszy po drodze wiele przeszkód, podbił cały kraj, wprowadził uprawę winnej latorośli, nadał prawa i założył wielkie miasta. [...] Następnie wrócił [...] do Europy, zatrzymując się po drodze we Frygii, gdzie babka jego Rea oczyściła go z licznych morderstw popełnionych w okresie obłądu i wtajemniczyła go w swe misteria.”

Źródło: R. Graves, Mity greckie, Warszawa 1992, s. 102-108.

Dziedzina sztuki to:

...../5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 3

Na podstawie fotografii przedstawiającej ruiny świątyni antycznej wskaż nazwę stylu architektonicznego, którego charakterystycznym elementem były tego rodzaju kolumny i głowice. Zaznacz prawidłową nazwę.

Źródło: Sztuka świata, t. 2, Warszawa 1990, s. 34.

- A. Styl joński
- B. Styl koryncki
- C. Styl dorycki

...../1 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 4

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

„Obyczaje, jakich się przy tym nieprzerwanie do dziś dnia jeszcze przestrzega, są następujące. Wszyscy są przybrani w wieńce. Pochód otwierają trębacze i wozy z łupami. Z kolei niosą wieże przedstawiające zdobyte miasta, malowidła i obrazy wydarzeń, następnie złoto i srebro. [...] Potem idą białe woły, a za wołami słonie, dalej wozowicze [...], którzy dostali się do niewoli. [...] Za nimi idzie gromada ludzi z kadzielnicami, a następnie wśród dymu kadzideł wódz na rydwanie pomalowanym różnymi barwami, mając na głowie wieniec ze złota i kosztownych kamieni, przybrany obyczajem ojców w purpurową szatę, na której są wyhaftowane złote gwiazdy; w ręce trzyma berło z kości słoniowej i gałązkę wawrzynu, którą Rzymianie z dawien dawna uważają za oznakę zwycięstwa.”

Źródło: Appian z Aleksandrii, Historia rzymska [w:] S. Sprawski, G. Chomicki, Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej, Kraków 1999, s. 238–239.

A. Podaj nazwę ceremoniału opisanego w powyższym tekście.

B. Wskaż nazwę miejsca niezwiązanego z organizacją tej uroczystości. Obok postaw znak „X”.

Pole Marsowe	
Kapitol	
Akropol	

Źródło: P. Connolly, Tak żyli ludzie. Historia armii rzymskiej, Wrocław 1992, s. 71.

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 5

Przeczytaj tekst źródłowy i obejrzyj ilustrację, a następnie wykonaj polecenia.

TEKST

„Sprawował dowództwo wojskowe przez lat dziesięć. Oto, czego mniej więcej dokonał. Całą Galię, której granicami są: łańcuch Pirenejów, Alpy i góry Sewenny, rzeki Ren i Rodan, a przestrzeń w obwodzie wynosi do trzech milionów dwustu tysięcy kroków, zamienił w prowincję rzymską[...] oraz nałożył na nią czterdzieści milionów sestercjów rocznego podatku. Pierwszy z Rzymian napadł na Germanów, którzy mieszkają za Renem; zbudował most przez rzekę i zadał im dotkliwie klęski.”

Źródło: Gajusz Swetoniusz, Żywoty [...], Wrocław 1987, s. 63-64.; P. Connolly, Tak żyli ludzie. Historia armii rzymskiej, Wrocław 1992, s. 30-32.

ILUSTRACJA

Źródło ilustracji: <https://archiwum.rp.pl/artukul/1248674-Polityk-prawie-doskonaly.html>; T. Małkowski, Historia 5. Podręcznik do klasy 5 szkoły podstawowej, GWO, s. 64.

A. Zidentyfikuj postać, którą opisał historyk Swetoniusz.

.....

B. Wskaż zdanie prawdziwe, wpisując „PRAWDA” obok właściwej informacji.

1. Postać z posągu to osoba opisana w tekście.	
2. Posąg ukazuje postać Oktawiana Augusta.	
3. Postać z posągu to wódz Gallów Wercyngetoryks.	

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 6

Przeczytaj tekst źródłowy i obejrzyj ilustrację a następnie wykonaj polecenia.

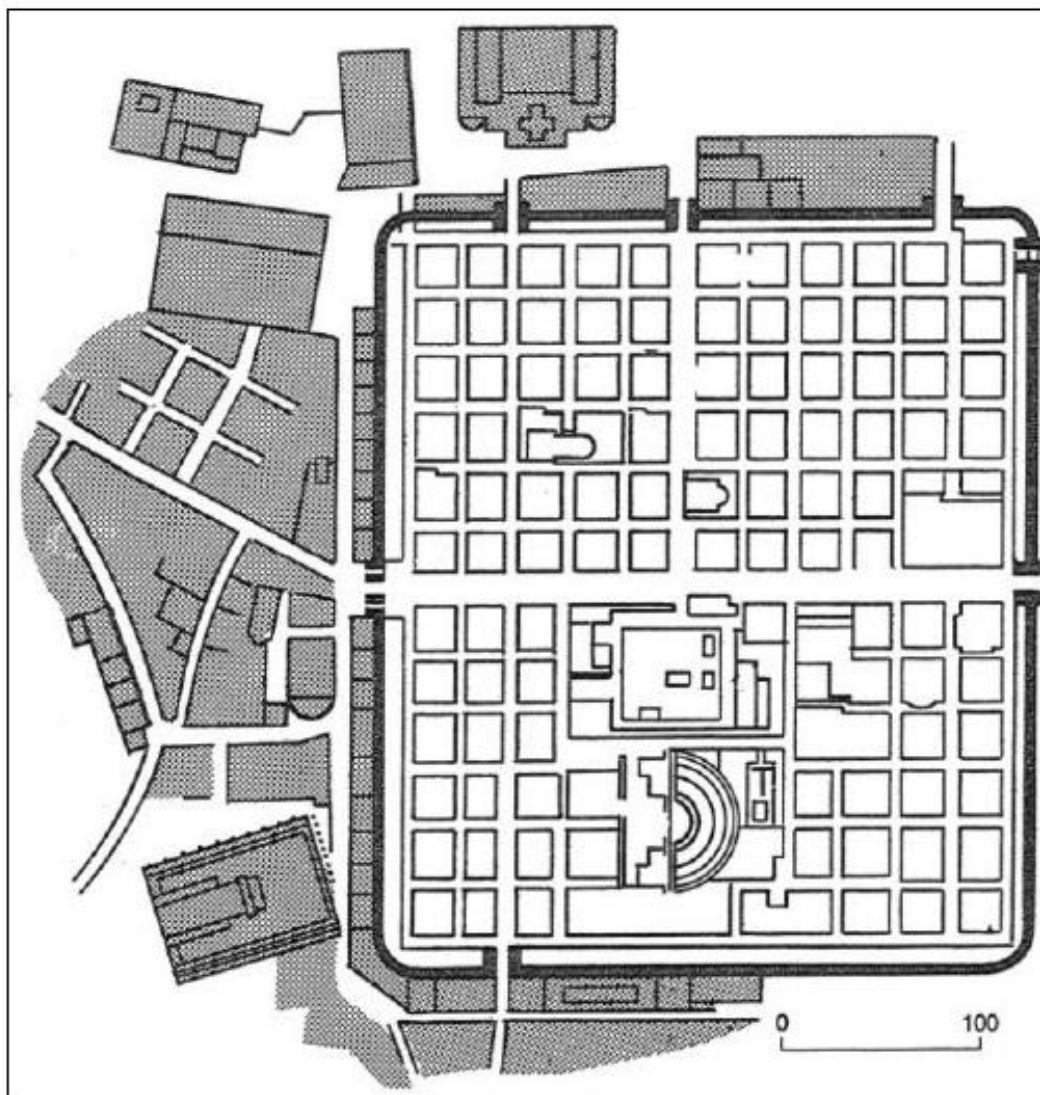
TEKST

„[...] Nikt nie może spożywać posiłku obiadowego czy wieczerzy w porze dowolnej, ale czynią to razem, na znak trąbki kładą się na spoczynek i zrywają się z legowisk. [...] O świcie oddziały witają swych [oficerów, którzy potem] udają się do głównego wodza, który obwieszcza im hasło i dzienne wydaje rozkazy. [...] Kiedy mają opuszczać obóz, trąbka daje znać i wtedy każdy przerywa spoczynek, wszyscy zwijają namioty. [...] Powtórnie odzywa się trąbka; żołnierz szybko stara się objuczyć zwierzęta. [...] Następnie puszczają z dymem obozowe zabudowania. [...] Po raz trzeci rozlega się trąbka, dając znak do wymarszu. [...] Tedy wojsko rusza w pochód. [...] [Żołnierz obok zbroi i broni] nosi piłę, koszyk, rydel, siekierę, wiązkę rzemieni, sierp, łańcuch i żywność na trzy dni. Taki jest ład u Rzymian w pochodzie, spoczynku i uzbrojeniu.

Józef Flawiusz, Wojna żydowska. Na podstawie: J. Dowiat, Historia dla klasy I liceum ogólnokształcącego, Warszawa 1981, s. 130.

ILUSTRACJA

Plan miasta Timgad w Algierii.

Na podstawie: W. Koch, *Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne*, Warszawa 2005, s. 393.;
P.Connolly, *Tak żyli ludzie. Historia armii rzymskiej*, Wrocław 1992, s. 38-39.

A. Wyjaśnij w jakim celu legionista rzymski wyposażony był w takie elementy
ekwipunku jak: „piła, koszyk, rydel, siekiera”?

.....

.....

.....

.....

B. Wyjaśnij, w jaki sposób rozwój architektoniczny miasta Timgad w Algierii może wiązać się z powstaniem imperium rzymskiego?

.....
.....
.....

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 7

Przyjrzyj się ilustracji i wykonaj polecenie. Następnie przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj związane z nim polecenie.

Źródło epigraficzne: Epitafium w języku greckim i łacińskim z początku III w. n.e.

Objaśnienie tekstu: D.O.M.(łac. „Deo Optimo Maximo”: ‘Bogu Najlepszem, Największemu’) – akronim umieszczany na nagrobkach i kościołach chrześcijańskich. Na nagrobkach napis D.O.M. znaczy „Domus Omnium Mortuorum”: ‘dom wszystkich zmarłych’, względnie ‘dom wszystkich śmiertelników’. Wzorem jest napis, jaki widniał na świątyni Jowisza Kapitońskiego w starożytnym Rzymie: „Iovi Optimo Maximo”: ‘Jowiszowi Najlepszem, Największemu’.

Źródło:<https://zpe.gov.pl/a/narodziny-i-rozwoj-chrzescijanstwa/D1FxFnNjXY>.

A. Rozstrzygnij, czy nagrobek powstał po wydaniu edyktu mediolańskiego. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do czasu powstania nagrobka i wydania edyktu.

Rozstrzygnięcie.....

Argument.....

.....

.....

.....

TEKST ŹRÓDŁOWY

„Jeśli Tybr zaleje mury, jeśli Nil nie wyleje na pola, jeśli niebo stanie i nie daje deszczu, jeśli ziemia się trzęsie, jeśli głód, jeśli zaraza, zaraz słysząc okrzyki: – Chrześcijan lwu!” – w ten sposób żyjący na przestrzeni II i III w. n.e. Tertulian przedstawił podejście ówczesnych cesarzy rzymskich do chrześcijan.

B. Na podstawie tekstu i wiedzy własnej oceń, jakich korzyści z prześladowania chrześcijan oczekiwali władcy?

.....

.....

.....

.....

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 8

Dobierz pojęcia do opisów. Wybierz je spośród podanych poniżej i wpisz w odpowiednie wolne pola sąsiedniej kolumny.

kamienie milowe/kodeksy/Koloseum/termy/romanizacja

A. Proces przyjmowania dobrowolnie rozwiązań rzymskiego prawodawstwa, rosnąca znajomość języka łacińskiego i skłonność do naśladowania rzymskiej kultury.	
B. Budowla wzniesiona przez cesarzy Wespazjana i Tytusa służąca do organizacji widowisk.	

C. Łąźnie rzymskie.	
D. Charakterystyczne oznaczenia rzymskich dróg zawierające umieszczone na tablicach informacje dotyczące odległości mierzonej w odcinkach co około 1000 kroków (1478,5 m.)	
E. Zbiory przepisów prawa rzymskiego w postaci uporządkowanej.	

...../ 5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 9

Wskaż dwa zdanie prawdziwe, wpisując „PRAWDA” obok właściwej informacji.

A.	Najstarsza cywilizacja starożytnego Bliskiego Wschodu powstała nad Gangesem i Tygrysem.	
B.	W czasach Peryklesa w Atenach rozwinęła się demokracja.	
C.	Pryncypat wprowadził w Rzymie cesarz Oktawian August.	
D.	Przewrót, który obalił władzę ostatniego cesarza rzymskiego Romulusa Augustulusa miał miejsce w 476 roku przed naszą erą.	

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 10

Przeczytaj charakterystykę a następnie uzupełnij tabelę informacjami, dotyczącymi prezentowanego miasta.

Starożytne miasto leżało na europejskim brzegu cieśniny Bosfor, która oddziela Europę od Azji. W IV w. n.e. cesarz rozbudował je i ustanowił drugą stolicą cesarstwa rzymskiego. Miasto nazwano „Nowym Rzymem”, ale przyjęła się inna nazwa, utworzona od imienia władcy, który je rozbudował. Było to jedno z największych i najświetniejszych miast świata. W początkach V w. znajdowały się tam 2 teatry, cyrk, 161 term, 8 akweduktów, 14 kościołów, tyleż pałaców i kilka tysięcy rezydencji. Całość opasywały potężne mury obronne, na których przez prawie 900 lat załamywały się ataki różnych najeźdźców.

Mury opisanego miasta. Źródło ilustracji: T. Małkowski, Historia 5. Podręcznik do klasy 5 szkoły podstawowej, GWO, s. 82-84.

Tabela z informacjami na temat miasta		
A.	Imię cesarza, który podniósł rangę tego miasta tak, że nazywano je od jego imienia.	
B.	Dawniejsza, grecka nazwa tego miasta.	

C.	Imię cesarza, który wsławił się budowlami i uporządkowaniem prawa [Corpus Iuris Civilis].	
D.	Najokazalszy z 14 kościołów tego miasta.	

...../ 4 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 11

Uzupełnij tabelę. Obok fragmentów biografii wpisz odpowiadające im postacie historyczne, wybierając spośród podanych poniżej.

Karol Wielki, Wilhelm Zdobywca, Otton I

A.	Władca Franków, w 800 r. przyjął z rąk papieża Leona III koronę cesarską wskrzeszając tym samym ideę imperium rzymskiego.	
B.	Władca saski, który sięgnął po koronę cesarską w 962 roku.	
C.	Książę Normandii, który po zwycięskiej bitwie pod Hastings 1066 r. przejął władzę w Anglii.	

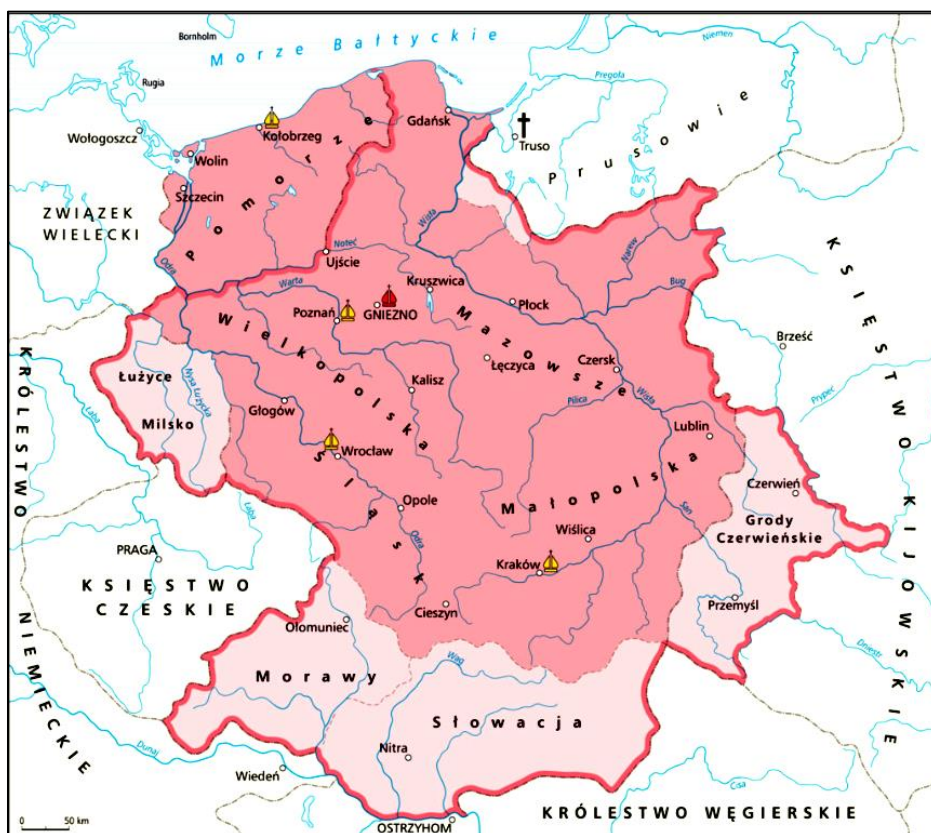
...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 12

Na podstawie mapy, tekstu źródłowego oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia.

MAPA

Źródło: <http://wlapczpolske.pl/index.php?etap=10&i=1242&nomenu=1>

TEKST:

„Zważywszy jego chwałę, potęgę i bogactwo, cesarz rzymski zawołał w podziwie:

"Na koronę mego cesarstwa! To, co widzę, większe jest, niż wieść głosiła!" I za radą swych możliwych dodał wobec wszystkich:" Nie godzi się takiego i tak wielkiego męża, jakby jednego spośród dostojników, księciem nazywać lub hrabią, lecz chlubnie wynieść go na tron królewski i uwieńczyć koroną". A zdjawszy z głowy swej diadem cesarski, włożył go na głowę Bolesława na (zadatek) przymierza i przyjaźni, i za chorągiew tryumfalną dał mu w darze gwóźdź z krzyża Pańskiego wraz z włócznią św. Maurycego, w zamian za co Bolesław ofiarował mu ramię św. Wojciecha."

Gall Anonim, Kronika polska [w:] T. Maresz, K. Juszczak, Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze, Toruń 2004, s. 67.

A. Podaj przyjętą w historiografii nazwę wydarzenia opisanego w tekście.

Nazwa

B. Podaj nazwy trzech miejscowości, w których zlokalizowano polskie biskupstwa, utworzone dzięki wydarzeniu opisanemu w tekście.

1.	
2.	
3.	

...../ 4 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 13

Uporządkuj chronologicznie podane wydarzenia, wpisując obok nich cyfry od 1 do 5. Cyfra 1 oznacza najwcześniejsze wydarzenie.

Wydarzenie	Kolejność
utworzenie Państwa Kościelnego z ziem odebranych Longobardom przez Pepina Krótkiego	
koronacja Bolesława Chrobrego	
śmierć Mieszka I	
traktat w Verdun	
ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny	

...../ 5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 14

Poniżej pokazano scenę umieszczoną na Drzwiach gnieźnieńskich. Przedstawia ona relacje między cesarzem Ottonem II i biskupem praskim Wojciechem. Wskaż dwa zdania prawdziwe, wpisując „PRAWDA” obok właściwej informacji.

Drzwi gnieźnieńskie, Scena V. Źródło: Wikipedia.

1.	Otton II wręcza biskupowi oznakę jego godności – pastorał.	
2.	Na podstawie gestów można uznać, że następuje inwestytura.	
3.	Przedstawione wydarzenia miały miejsce podczas zjazdu gnieźnieńskiego.	
4.	Cesarz pozbawia biskupa dostojęstwa na mocy posiadanych uprawnień, czego symbolem jest stojąca obok tronu postać miecznika z uniesionym mieczem.	

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 15

Przeczytaj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

„Cesarz Henryk [...] przesłał Bolesławowi wprzód poselstwo w te słowa: Niegodnym jest cesarza [...] wkraczać zbrojnie do kraju wroga, a zwłaszcza swego wasala, zanim się z nim nie porozumie [...]. Dlatego winienes [...] przyjąć z powrotem brata swego, oddając mu połowę królestwa, a mnie płacić rocznie 300 grzywien trybutu [...]. Bolesław odpowiedział: [...] Do przyjęcia [...] buntownika lub do podzielenia się z nim niepodzielnym królestwem nie zmusi mnie przemoc żadnej [obcej] władzy, a chyba tylko swobodna[...] decyzja mojej własnej woli. [...] Zatem bacz, komu grozisz: jeśli zaczniesz wojnę, znajdziesz ją!”

Źródło: T. Maresz, K. Juszczak, Historia w źródłach – nie tylko pisanych, Starożytność i Średniowiecze, Toruń 2004, s.149.

A. Podkreśl imię i przydomek polskiego władcy, który występuje w powyższym fragmencie.

1. Bolesław Śmiały. 2. Bolesław Krzywousty. 3. Bolesław Kędzierzawy.

B. Dokończ poniższe zdania.

Opisane wydarzenie miało miejsce w roku:

Wspomniany w tekście „brat – buntownik” to:

...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 16

Poniżej przedstawiono dwa zabytki średniowiecznej architektury znajdujące się na terenie województwa łódzkiego. Do podanych w tabeli informacji przyporządkuj związane z nimi zabytki, wpisując odpowiadające im litery – A lub B.

A.	B.
Kościół Św. Idziego w Inowłodzu Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:	Sklepienie kościoła Św. Jakuba w Piotrkowie Trybunalskim Źródło: https://kancelariaordo.pl/2019/malowanie-wnetrza-bazyliki/

miejsce synodów duchowieństwa	
związany z osobą Bolesława Krzywoustego	
obiekt romański	
obiekt gotycki	
obiekt z widocznym biforium	

...../ 5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 17

Przeczytaj tekst źródłowy a następnie wykonaj polecenie.

TEKST

„[...] my – Bolesław [Wstydlivy], z łaski Bożej książę krakowski i sandomierski, [...] zważając na wierność i zacność wiernego nam [rycerza] komesa Klemensa z Ruszczy, wojewody krakowskiego [...] dajemy jemu i potomkom jego obojga płci wszelkie wolności, jakie sami mamy w państwie naszym, tak że wszelkie dziedzictwa rzeczzonego pana Klemensa, [...] wolnymi będą zupełnie od wszelkich poborów, opłat, przewozów, jakkolwiek zwanych.”

Źródło: Wiek V-XV w źródłach. oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 223.

Oceń charakter udzielonego przywileju, wpisując „X” obok właściwego określenia.

Immunitet ekonomiczny	
Immunitet sądowniczy	
Prawo składu	
Prawo przymusu drogowego	

...../ 1 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 18

Przeczytaj tekst Kroniki Wielkopolskiej z końca XIII wieku i wykonaj polecenie.

TEKST

„Dalej roku pańskiego 1295[...] książę Wielkopolski został namaszczone i koronowany na króla przez czcigodnych ojców panów Jakuba arcybiskupa gnieźnieńskiego, Jana Gerbicza biskupa poznańskiego [...] w kościele gnieźnieńskim”

Źródło: J. Jasińska, T. Jasiński, Wybór źródeł do nauki historii starożytnej i średniowiecznej, Warszawa 1999, s. 105-106.

Wskaż zdania prawdziwe i fałszywe na temat wydarzenia opisanego w tekście, wpisując słowa „PRAWDA” lub „FAŁSZ” obok podanych informacji.

A.	Koronowany został Mieszko Stary.	
B.	Koronację opisaną w tekście przeprowadził arcybiskup Jakub herbu Świnka.	
C.	Władca koronowany podczas opisanej ceremonii wkrótce został zamordowany w Rogoźnie.	
D.	Kolejny władca koronowany w Gnieźnie w 1300 roku pochodził z dynastii Luksemburgów.	

...../ 4 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 19

Przeczytaj opisy wydarzeń związanych ze stosunkami polsko-krzyżackimi. Wpisz do tabeli daty roczne i przyjęte w historiografii nazwy wydarzeń.

	Źródło – opis wydarzenia	Data	Nazwa wydarzenia
A.	[...] Ziemia żmudzka ma pozostać przy Wielkim Księstwie Litewskim, a po śmierci króla polskiego Władysława i Wielkiego Księcia Litwy [...] ma wrócić do mistrza pruskiego i Zakonu.		
B.	[...] my, brat Ludwik von Erlichshausen, [...] z księciem panem Kazimierzem [...] postanowiliśmy: ziemia chełmińska [...], oraz cała ziemia michałowska [...] i ziemia pomorska [...] będą należały do wspomnianego najjaśniejszego Pana Kazimierza króla i Królestwa Polskiego.		

C.	[...] Król JMość przyjął Prusy za swoje i obiecał posłom Związku Pruskiego,[...], że będzie ich panem, oraz że będzie w (sprawach) duchownych i świeckich otaczał ich swoją opieką.		

Źródło: T. Maresz, K. Juszczak, Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze, Toruń 2004, s.146, 150, 164.

...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 20

Przeczytaj tekst źródłowy i wykonaj polecenia.

TEKST:

„Toteż, najjaśniejsza pani, niechaj Wysokość Wasza przyjmie do tak wielce zbawienego związku tegoż pana Jagiełłę, Wielkiego Księcia, na syna, a najjaśniejszą księżnę Jadwigę, córkę waszą najdroższą. Królową Polski, niechaj poślubi na prawą swą małżonkę. A sądzimy, że z tego wyniknąłaby chwała Boża, dusz zbawienie, ludziom zaszczyt i wzmożenie państwa.[...] Jagiełło Wielki Książę przyrzeka wszystkie skarby swe złożyć i wydać na odzyskanie strat państw obojga, tak Polski, jak i Litwy. A tylko, jeżeli też pani Węgier córkę swą Jadwigę, królowę polską przyrzeczoną, odda mu w małżeństwo”.

Źródło: <http://pthlodz.uni.lodz.pl>

A. Podaj przyjętą w historiografii nazwę zawartego dokumentu i rok zawarcia porozumienia.

Nazwa dokumentu	Rok

B. Podaj nazwę dynastii, z której wywodził się ojciec Jadwigi „królowej Polski”.

...../ 2 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 21

Na podstawie treści zamieszczonej mapy wykaż, że pokazuje ona zmiany stanu posiadania Korony Królestwa Polskiego, jakie zaszły od początku XVI wieku do początku drugiej połowy XVI wieku – ale nie zawiera zmian, jakie zaszły w wyniku zawarcia Unii Lubelskiej. Podaj trzy argumenty dla potwierdzenia słuszności przyjętego stanowiska.

Źródło: <http://wlaczpolske.pl/index.php?etap=10&i=1242&nomenu=1>.

Argument 1	
Argument 2	

Argument 3	

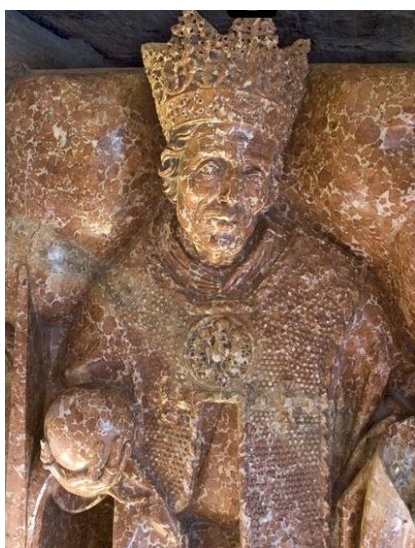
...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 22

Przeczytaj opis i obejrzyj ilustrację, a następnie wykonaj polecenia.

Nagrobek króla w katedrze wawelskiej wyrzeźbił niemiecki mistrz, który od kilkunastu lat pracował w Krakowie. W 1489 roku został on przez króla nagrodzony specjalnym medalem za wykonanie ołtarza w kościele Mariackim w Krakowie. Przedstawiona poniżej postać monarchy, wyrzeźbiona w brunatno-czerwonym marmurze, ukazuje wiele szczegółów twarzy i okrycia zmarłego władcy. Jest to drugie najbardziej znane dzieło wspomnianego rzeźbiarza.

Nagrobek króla Kazimierza Jagiellończyka w Katedrze Wawelskiej. Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Kazimierz_IV_Jagiello%C5%84czyk#/media/Plik:Jagiellonczyk1.jpg.

A. Podaj imię i nazwisko autora prezentowanej rzeźby.

B. Wskaż dwa wydarzenia, które miały miejsce za panowania władcy przedstawionego powyżej. Zaznacz je, wpisując w pole z prawej strony znak „X”.

Bitwa pod Grunwaldem	
Bitwa pod Warną	
Przywilej cerekwicko-nieszawski	
II pokój toruński	

...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 23

Poniżej przedstawiono fragmenty obrazu Jana Matejki pod tytułem „Bitwa pod Grunwaldem”. Jeden z nich przedstawia wielkiego mistrza Zakonu Krzyżackiego, zaś druga polskiego rycerza, który często występował w roli dyplomaty. Na podstawie podanych informacji, fragmentów obrazu i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

1.

2.

A. Rozpoznaj postacie przedstawione powyżej. Wpisz ich imiona i nazwiska [przydomki] pod ilustracjami.

B. Określ, jak nazywano polskie insygnia władzy królewskiej, które Jan Matejko symbolicznie umieścił w jednym z powyższych fragmentów obrazu. Odpowiedź wybierz spośród podanych poniżej i wpisz w wyznaczonym miejscu.

Diadem Ottona/ Szczербiec/ Włócznia Świętego Maurycego

Polskie insygnia władzy królewskiej nazywano:

C. Wskaż postać pochodzącą z rodu pieczętującego się poniższym herbem, któremu zawdzięcza się budowę zamku w Oporowie pod Kutnem. Wpisz cyfrę 1 lub 2.

Herb rodu rycerskiego	Zamek oporowski

Źródła ilustracji: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>; <https://zamekoporow.pl/wp/zwiedzanie/>.

B. Olszewska, W. Surdyk- Fertsch, G. Wojciechowski, Wczoraj i Dziś. Podręcznik do historii dla klasy czwartej szkoły podstawowej, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2017, s. 66-67.

Odpowiedź	

...../ 4 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 24

Na podstawie zamieszczonych obrazów pędzla Jana Matejki, tekstu źródłowego i lektur wykonaj polecenia.

OBRAZ 1

Źródło ilustracji: <https://www.achtakmagazyn.pl/2020/06/5-najsynniejszych-obrazow-jana-matejki.html>

A. Rozpoznaj postacie z obrazu Jana Matejki. Ich imiona a w wypadku monarchów także rody wpisz w odpowiednich polach:

1.	król	
2.	książę	
3.	błazen	
4.	syn króla	

B. Podaj nazwę miasta, w którym miało miejsce przedstawiane wydarzenie, a następnie podaj tytuł obrazu.

miasto	tytuł obrazu

OBRAZ 2

Źródło ilustracji: <https://www.achtakmagazyn.pl/2020/06/5-najsynniejszych-obrazow-jana-matejki.html>

TEKST ŹRÓDŁOWY

„[...] często bardzo po ulicach Krakowa widziano go w dziwnym stroju szachowanym, z czapką uszatą i pałą w ręku. Chłopcy uliczni biegli za nim krzycząc, skubali go i wyśmiewali. Raz nawet całkiem go z opończy obdarli. Za powrotem do zamku, król [Zygmunt Stary] śmiał się z niego, że się dał obedrzeć ulicznikom. – Ciebie, królu, – odpowiedział – gorzej drą; wydarto ci Smoleńsk, a milczysz...”

[https://historiaposzukaj.pl/sciezki_historii,11\[...\]](https://historiaposzukaj.pl/sciezki_historii,11[...])

C. Podaj datę roczną utraty wspomnianej w tekście twierdzy.

...../ 7 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 25

Przyjrzyj się fotografii, a następnie wykonaj polecenia.

Nagrobek władcy w Katedrze Wawelskiej

Fragment nagrobka władcy polskiego z Katedry Wawelskiej. Źródło ilustracji <http://e-wpis.pl/pl/>

T. Małkowski, Historia 5. Podręcznik do klasy 5 szkoły podstawowej, GWO, s. 164.

A. Podaj rok śmierci tego władcy.

B. Podaj nazwę stylu, w którym wyrzeźbiono nagrobek.

.....

C. Podaj imię i przydomek ojca władcy, którego nagrobek przedstawiono powyżej.

.....

...../ 3 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 26

Wykonaj polecenia na podstawie obrazu pędzla Jana Matejki [1], ilustracji przedstawiającej bezcenne dzieło sztuki związane z tym władcą [2], fragmentu definicji oraz wiedzy własnej.

OBRAZ 1. „Unia Lubelska”

<https://www.achtakmagazyn.pl/2020/06/5-najsynniejszych-obrazow-jana-matejki.html>.

OBRAZ 2. Jedno z dzieł należących do kolekcji, związanej z osobą tego władcy.

Źródło ilustracji <https://muzea.malopolska.pl/pl/lista-obiektow/1042>.

FRAGMENT DEFINICJI

„[...] od miasta [...] we Francji, tkanina artystyczna, przeważnie o motywach figuralnych, tkana z cienkich nici wełnianych[...].

Hasło w: B. Snoch, Słownik szkolny. Terminy i pojęcia historyczne, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1990, s.15.

A. Rozpoznaj postać władcy, którego Jan Matejko uczynił centralną postacią obrazu pod tytułem „Unia lubelska”.

B. Podaj przyjętą nazwę kolekcji dzieł sztuki tkackiej.

C. Podaj miejsce, gdzie współcześnie przedstawione dzieła są stale eksponowane.

D. Podaj przyjętą nazwę mitologicznych postaci trzymających monogram.

E. Określ w skład czyjego orszaku, według greckiej mitologii, wchodziły te postacie.

...../ 5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 27

Wymienionych władców przyporządkuj do postaci współczesnych ich panowaniu.

Mieszko I, Zygmunt Stary, Bolesław Krzywousty, Bolesław Chrobry, Władysław Jagiełło, Kazimierz Wielki.

L.p.	Postać historyczna	Władca
1.	Otton I	
2.	Biskup Jordan	
3.	Cesarz Henryk II	
4.	Gall Anonim	

5.	Mikołaj Wierzynek	
6.	Ulrich von Jungingen	
7.	Królowa Bona	
8.	Paweł Włodkowic	

...../ 8 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 28

Przyjrzyj się mapie i wykonaj polecenie.

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/;3936017.html>

Na podstawie wydarzeń przedstawionych na mapie oraz wiedzy własnej rozstrzygnij, czy informacje umieszczone na temat wyprawy Ferdynanda Magellana są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz odpowiednie wyrazy „PRAWDA” lub „FAŁSZ” obok opisów dotyczących wyprawy.

A.	Wyprawa pokazana na mapie została zorganizowana przez Hiszpanię.	
B.	Wyprawa była jednym z dowodów na potwierdzenie kulistości globu ziemskiego.	
C.	Trasa wyprawy wiodła przez Karaiby.	
D.	Wyprawa wyprzedziła Vasco da Gamę w dotarciu do Indii	
E.	Dowódca wyprawy zginął na Filipinach.	

...../ 5 pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

Zadanie nr 29

Przeczytaj utwór i rozpoznaj opisaną w nim postać. Wpisz jej imię i nazwisko w polu pod tekstem utworu.

WSPOŁCZESNE ŹRÓDŁO LITERACKIE

[...] Grzechy Rzym za gotówkę odpuszcza,

Lecz w wojennej się nurza rozkoszy.

Papież w zbroi, w ubóstwie tkwi tłuszcza,

Z której groszy katedry się wznosi.

W nawach katedr transakcje wszeteczne,

Ksiądz spowiednik rozgrzesza za bilon.

Tak jest, było i będzie,

Zło i dobro jest wieczne,

Lecz nie może być wieczny Babilon.

Z tym więc walczę ja, mnich Augustianin,
Moralności teolog – to przytyk,
Bo w stolicy wołają – poganin!
Reformator, heretyk, polityk!
Tak, papieską ja bullę spaliłem,
Lecz szukajcie miast, które on spalił!
Ja na wrotach kościelnych
Tezy swoje przybiłem,
On mnie wyklął, a mnisi śpiewali.
<https://www.kaczmarewski.art.pl/tworczosc/wiersze/>

Opisana w wierszu postać	

...../ 1pkt

(liczba uzyskanych punktów/maksymalna liczba punktów)

BRUDNOPIS [notatki te nie podlegają ocenie]